

Toimintasuunnitelma kaudelle 2001–2002

Yleisellä tasolla tavoitteena on osallistua koko kirjastoverkon yhteisten kehittämistavoitteiden muotoiluun ja määrittellä yliopistokirjastojen tehtävät ja asema osana tätä verkkoa. Yliopistokirjastojen strategian laadinta on osa tätä koko kirjastoverkon kehittämiseen tähtäävää työtä. Lisäksi yksi keskeisistä tavoitteista on käynnistää keskustelu siitä, miten tieteellisessä julkaisutoiminnassa tapahtuvat muutokset vaikuttavat kirjastojen toimintaan. Neuvosto toimii aktiivisesti myös virtuaaliyliopistoon ja verkko-opetukseen liittyvien kehittämishankkeiden edistämiseksi. Näiden tehtävien lisäksi neuvosto seuraa kirjastoalan eri hankkeiden kehitystä ja tarvittaessa osallistuu niihin.

Yliopistokirjastot osana kirjastoverkkoa

Toimintaympäristön yleiset muutokset vaikuttavat yliopistokirjastojen rooliin laajemman kirjastoverkon osana. Tarve ja myös mahdollisuudet yhteistyöhön kirjastoverkon sisällä ovat lisääntyneet, ja siksi yhteistyötä estävien raja-aitojen purkaminen on entistä tärkeämpää. Kirjastoverkon yhteisten tavoitteiden määrittely ja keskinäisen yhteistyön kehittäminen nousevat siten keskeisiksi tehtäviksi. Yliopistokirjastojen strategian laadinta on osa tätä koko kirjastoverkon kehittämiseen tähtäävää työtä.

Yliopistokirjastojen strategia

Yhteisen strategian laatimista jatketaan. Strategian tavoitteena on parantaa yliopistokirjastojen kykyä tarjota asiakkailleen korkeatasoisia palveluja myös tulevaisuudessa ja tuottaa asiakkaiden tarvitsemat palvelut mahdollisimman tehokkaasti. Ratkaistavia kysymyksiä ovat yhtäältä se, miten kirjastojen tavoitteet integroidaan yliopistojen tavoitteisiin ja miten kirjastojen toiminta edistää yliopistojen tuloksellisuutta ja toisaalta se, miten kirjastot sopivat keskinäisestä työnjaosta ja toimivat verkostona. Strategiaa laadittaessa arvioidaan myös muualla kehitettyjen mallien sopivuutta ja käyttökelpoisuutta Suomessa.

Yhteisellä strategiatyöllä luodaan suuntaviivoja kirjastojen yhteistyön kehittämiseen ja tuetaan yksittäisten kirjastojen omien strategioiden laatimista. Strategian yhteisesti työstettäviä kokonaisuuksia ovat toimintaympäristön muutosten hahmottaminen, tulevaisuuden visiointi ja kirjastojen välisen yhteistyön ja työnjaon linjaukset.

Tavoitteena on, että sellaiset konkreettiset toimenpide-ehdotukset, jotka halutaan otettavaksi huomioon yliopistojen ja opetusministeriön välisissä tulosneuvotteluissa kaudelle 2004-2006, ovat käytettävissä 2002 keväällä. Strategiaprosessi voi jatkua vielä tämän jälkeenkin. Strategian tekemiseen osallistuvat kaikki kirjastojen johtajat. Prosessissa käytetään apuna yliopistoista löytyvää strategiатыön asiantuntemusta.

Neuvosto valmistelee ja ohjaa strategian laadintaa. Neuvoston sihteeri osallistuu valmisteluun. Työmuotona ovat strategiaseminaarit, joissa työstetään keskeisiä kysymyksiä sekä pienryhmissä että yhteisesti keskustellen. Ensimmäinen kaksipäiväinen seminaari järjestetään kesäkuussa 2001 ja sen tarkoituksena on toimintaympäristön muutoksen hahmottaminen. Syksyllä järjestetään toinen seminaari, jossa edetään strategiisiin tavoitteisiin ja vaihtoehtoisten ratkaisujen pohdintaan.

Päivitys 2002:

Johtajien kokouksissa käsitellään työryhmän laatimia luonnoksia strategiaksi. Strategia valmistuu syyskuussa. Sitä konkretisoidaan kaksivuotisella toimintasuunnitelmalla, joka hyväksytään loppuvuodesta. Tehdään strategiasta johtuvat tarpeelliset muutokset neuvoston sääntöihin.

Elektroninen julkaiseminen ja julkaisutoiminnan muutokset

Elektronisten julkaisujen osuus tieteellisessä julkaisemisessa jatkaa kasvuaan; samalla julkaisutoiminta on keskittymässä entistä suuremmille kustantajille. Kausijulkaisujen hintojen nousu pakottaa kirjastot yhä karsimaan hankintojaan. Nämä julkaisutoiminnassa käynnissä olevat muutokset vaikuttavat olennaisella tavalla kirjastojen mahdollisuuksiin toimia tieteellisen tiedon välittäjinä. Neuvosto toimii aloitteellisesti keskustelun käynnistämiseksi tiedeyhteisössä tieteellisten tutkimusten julkaisemisen ja välittämisen tulevaisuudesta ja kehitteillä olevista vaihtoehdoista. Keskustelun käynnistämiseksi tukeudutaan Yhdysvalloista liikkeelle lähteneeseen Create change -tiedotuskampanjaan, jonka SPARC ja tieteellisten kirjastojen yhdistykset ovat käynnistäneet. Suomalaisena yhteistyötahona on FinELibin ohjausryhmä.

Verkko-opiskelu ja elektroniset opiskeluaineistot virtuaaliyliopistossa

Virtuaaliyliopistohankkeen myötä verkko-opiskelun tukeminen ja elektronisten opiskeluaineistojen tarjonta vakiintuu osaksi kirjastojen toimintaa. Kirjastoissa on käynnissä tiedonhaun verkko-opetuksen kehittämishankkeita. Lisäksi monet kirjastot ovat mukana virtuaaliyliopiston eri osahankkeissa. Neuvosto edistää kirjastojen osallistumista käynnissä oleviin hankkeisiin tiedottamalla niistä, kokoamalla niihin osallistuvien kirjastojen kokemuksia ja välittämällä niitä muille. Lisäksi tiedotetaan uusien hankkeiden käynnistymisestä. Neuvosto edistää kirjastojen yhteistyötä tiedonhaun verkko-

opetusmateriaalin tuottamisessa. Esimerkiksi kirjastot voivat yhteistyössä tuottaa koulutusosion opetushenkilöstön tietotekniikkavalmiuksia edistävään TieVie- ja ope.fi-ohjelmiin. Neuvosto tekee selvityksiä elektronisten opiskeluaineistojen käyttöön asettamisen, hallinnoinnin ja säilytyksen kysymyksistä. Syksyllä 2001 järjestetään verkko-opiskeluhankkeisiin osallistuvien kirjastojen yhteinen suunnitteluseminaari.

Päivitys 2002:

Seurataan tiedonhaun perusteiden oppimateriaalihanketta ja muita kirjastojen verkko-opetuksen yhteishankkeita. Tavoitteena on järjestää tieteenalakohtaisten kurssien ja opetusmateriaalien koordinointi ja koota tiedot jo tehdyistä kursseista. Edistetään tieteenalakohtaisten klustereiden muodostamista. Yhteistyön lisäämisellä vältetään päällekkäistyötä ja pystytään asteittain tuottamaan kaikki tieteenalat kattava tiedonhankinnan opiskeluaineisto. Tavoitteena on integroida tiedonhankinnan opetushankkeet kiinteämmin osaksi virtuaaliyliopiston kehittämistä.

Yhteistyössä virtuaaliyliopiston kehittämissyksikön kanssa organisoidaan virtuaaliyliopiston portaalin kirjasto- ja tietopalveluosion suunnittelu.

Kaukopalveluselvitys

Kaukopalvelu muuttuu lähivuosina suuresti. Joustava opiskelu lisää aineistonvälityspalveluiden kysyntää. Uuden kirjastojärjestelmän universal borrowing -toiminto ja hankittava kaukopalvelumoduuli antavat teknisiä mahdollisuuksia aineiston yhteiskäytön edistämiseksi. Kaukopalvelukäytäntöjen ja prosessien uudistaminen tulee kirjastoissa ajankohtaiseksi. Erityisesti kaukopalveluun liittyvät keskinäisen laskutuksen käytännöt olisi pystyttävä purkamaan.

Käynnistetään kaukolainojen maksullisuuden ja maksukäytäntöjen selvitys. Selvitys tulisi tehdä yhdessä Linnea2-palvelujen, Voyager-kaukolainatyöryhmän ja mahdollisesti STKS:n kaukopalvelutyöryhmän kanssa. Siinä voidaan hyödyntää pohjoismaisen kaukopalveluselvityksen tuloksia ja pohjoismaisten kirjastojen kokemuksia aineistonvälityspalvelun kehittämisessä. Tavoitteena on laatia malleja, joilla yliopistokirjastojen keskinäisen lainauksen kustannukset voidaan kattaa ilman työlästä keskinäistä laskutusta. Tarvittaessa tehdään ehdotus opetusministeriölle maksupalvelupäätöksen uudistamisesta.

Kansallisten kehittämishankkeiden seuranta

Yliopistokirjastojen piiristä nousseita yhteisiä hankkeita ovat Kansallinen elektroninen kirjasto FinELib ja Linnea2-kirjastojärjestelmähanke. Kansallisen elektronisen kirjaston toiminta on laajentunut koskemaan myös muita tieteellisiä kirjastoja ja yleisiä kirjastoja ja sen toiminta on organisoitu osaksi kansalliskirjaston toimintaa. Kirjastojen johtajien kokouksessa kuullaan vuosittain katsaus FinELibin toimintaan ja kehittämissuunnitelmiin. Myös

Linnea2-hanke on organisoitumassa konsortioksi ja samalla laajenemassa. Neuvosto toimii hankkeen ohjausryhmänä siihen saakka, kunnes Linnea2-konsortion ohjausryhmä valitaan. Kirjastojen käyttöön laadittua kausijulkaisuhankintojen kilpailutusohjetta täydennetään ja tarpeen mukaan laajennetaan koskemaan myös monografiահankintaa. Ohjeistus pidetään ajantasaisena. Kirjastojen henkilöstöstrategiaan, kokoelma- ja palvelupolitiikkaan ja rahoitukseen liittyviä kysymyksiä käsitellään strategian laadinnan yhteydessä.

Päivitys 2002:

Kirjastotilastotietokantahankkeen ohjausryhmässä yliopistokirjastoja edustaa Tuulikki Nurminen.

Yhteistyö, tiedottaminen ja koulutus

Edistetään yliopistokirjastojen yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kirjastojen, tieteellisten erikoiskirjastojen ja yleisten kirjastojen kanssa. Kootaan kokemuksia uudentyyppisten usean eri organisaation yhteisten kirjastojen toiminnasta.

Järjestetään yliopistokirjastojen johtajien kokouksia. Keväällä pidetään yhteiset neuvottelupäivät yliopistojen atk-johtajien kanssa. Yhteisiä neuvottelupäiviä voidaan järjestää myös muiden yhteistyötahojen kanssa. Edistetään tiedonkulkua molempiin suuntiin kirjastojen johtajien ja neuvoston välillä mm. tiedottamalla etukäteen neuvoston kokousaiheista. Tiedottamisessa käytetään sähköpostilistoja ja neuvoston www-sivuja. Uusitaan sivujen sisältöä, rakennetta ja mahdollisuuksien mukaan myös ulkoasua. Sivut pidetään ajantasaisina ja selvitetään, miten hankerekisterin ylläpito parhaiten järjestetään. Muita tiedotuskanavia ovat artikkelit ja tiedotteet, joita julkaistaan kirjastoalan lehdissä ja CSC:n Tietoyhteys-lehdessä.

Keväällä 2001 järjestetään osana kirjastojen johtajille ja asiantuntijoille suunnattua koulutusta seminaari elektronisen aineiston pitkäaikaissäilytyksestä.

Päivitys 2002:

Osallistutaan Suomen ylioppilaskunnan ja paikallisten ylioppilaskuntien toimintapäivän toteuttamiseen. Valtakunnallisina teemoina ovat informaatiolukutaito ja muuttuva oppiminen ja opiskelu.

Syksyllä 2002 järjestetään yhdessä Suomen tieteellisen kirjastoseuran opintopalveluiden työryhmän kanssa seminaari informaatiolukutaidon soveltamisesta.

Hyväksytty [kokouksessa 21.3.2001](#), päivitetty kokouksessa 20.3.2002

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto